

Muzeul BÂRLĂDEAN ÎNTRE TRECUT ȘI VIITOR

Mircea Mamalaucă

Anul 2004 reprezintă pentru Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad, dar fără îndoială și pentru municipiul Bârlad un moment major cu multiple semnificații afective și spirituale. Puține sunt muzeele din țară care pot marca împlinirea a 90 de ani de existență, care se pot bucura de o asemenea sărbătoare, multe din muzeele țării înființându-se mult mai târziu, în general în anii '40—'50.

La 10 aprilie 1914 se puneau bazele acestei instituții de către o mână de entuziaști iubitori de cultură de pe aceste meleaguri, în frunte cu Gh. Constantin Râmnicănuș, colonelul Petrescu Tocineanu, preotul Iacob Antonovici, I. Pallady și cu concursul și importantul sprijin acordat de filantropul Stroe Belloescu, cel care prin donația sa, constând în așa numita Casă Națională, a asigurat primul sediu al muzeului.

Începuturile, ca orice începuturi, au fost mai dificile, dar an după an, generație după generație, muzeul a crescut, s-a dezvoltat ajungând în acest moment la un nivel administrativ și patrimonial la care întemeietorii cu siguranță nici nu visau.

Luând ca reper o perioadă de mijloc dintre momentul întemeierii și zilele noastre, mai exact anul 1958, muzeul bârlădean dispunea doar de 2-3 încăperi și era în posesia unui patrimoniu care nu depășea cu mult 2000 de piese.

În acest moment însă muzeul dispune de un patrimoniu de sute de ori mai mare decât ceea ce exista în anii de început, iar din punct de vedere administrativ este în posesia a 7 imobile, în mare majoritate cu destinație expozițională.

Anul 2004, an cu profunde semnificații pentru noi, a fost sau mai corect spus este extrem de bogat în realizări fiind probabil unul din anii cei mai reprezentativi în istoria instituției.

Este un lucru binecunoscut că în acest an muzeul bârlădean, ca urmare a intrării în posesia unor noi spații expoziționale, a fost în măsură să deschidă nu mai puțin de cinci expoziții permanente, Bârladul transformându-se, putem spune într-un anumit sens, într-un adevărat oraș muzeu, sau mai corect spus într-un oraș al muzeelor, ilustrând încă o dată, dacă mai era nevoie, vocația sa culturală. La expozițiile deja existente (de la

Clădirea Palat

Sediul Central și Casa Sturdza) s-au adăugat europeanul Pavilion Marcel Guguianu cu inegalabile valori de patrimoniu național și universal, precum și expozițiile de Științele naturii, Personalități bărlădene, Cuza și epoca sa, Cabinetul numismatic, expoziții găzduite de un edificiu, relativ nou, care a intrat de curând în administrarea muzeului, este vorba de sediul fostei Bănci Agricole. Deși acest edificiu nu a avut de la început o destinație muzeală noi am reușit să îl adaptăm, destul de bine noii destinații. De asemenea în acest an jubilar, au fost vernisate mai multe expoziții temporare, lansări de carte precum și nu mai puțin de cinci sesiuni de comunicări, organizate de fiecare secție a muzeului, sesiuni în cadrul cărora specialiștii muzeului au prezentat, o parte din rezultatele muncii lor și în același timp au venit în contact cu preocupările colegilor din alte muzee și instituții de cultură.

Dar nimic din ceea ce s-a realizat în decursul celor nouă decenii de existență nu ar fi fost posibil dacă instituția bărlădeană nu ar fi beneficiat de aportul unor oameni deosebiți care au făcut și fac cinste acestei instituții.

Lista celor care ar merita să fie amintiți în acest context, este extrem de lungă, cuprinzând nume cu rezonanță în viața culturală a Bărladului și nu numai. Dacă pentru primele decenii de existență, informațiile noastre sunt lacunare, acestea încep să fie din ce în ce mai bogate o dată cu anii '40 — '50, de când avem informații despre activitatea unor specialiști ca Mișu Davidescu, Gheorghe Popescu, cunoscutul custode al anilor '50 Dumitru Tarază. Dar fără îndoială o

personalitate care a marcat mai bine de trei decenii existența instituției a fost regretatul arheolog și director Vasile Palade, de numele său fiind legată dezvoltarea fără precedent a muzeului. În timpul directoratului său și fără îndoială împreună cu colaboratorii săi a asigurat acel salt patrimonial și administrativ de la aproximativ 2000 de piese la peste 100.000, de la 2-3 încăperi la întregul sediu central actual.

De asemenea semnificative au fost contribuțiile unor specialiști care și-au pus într-un fel sau altul amprenta pe devenirea instituției și aș enumera aici numele profesorilor Alexandru Săidecaru, Gabriela Corduneanu, Mircea și Mihaela Anton, Ivas Manuela, Clapa Gheorghe, Fănică Ursu, Ionescu Mihail, Donciu Maricela, Georgescu Mihail, Chiriac Laurențiu și fără îndoială enumerarea ar putea continua cu alți specialiști care încă își desfășoară activitatea în muzeu și mă gândesc la excelenta profesionistă în domeniul arheologiei Eugenia Popușoi, la directoarea acestei instituții în ultimii 17 ani, dna Nicoleta Arnăutu, la care se mai adaugă o pleiadă de muzeografi mai tineri sau mai puțin tineri despre care sper că se vor putea face referiri elogioase de către cei care vor urma să ducă pe mai departe prestigiul și tradiția acestei instituții.

Vorbind de împlinirile ultimilor ani, eventual a ultimelor două decenii trebuie spus că dezvoltarea a continuat într-un ritm cel puțin comparabil cu cel din anii '60 — '80. Astfel în ultima perioadă de timp instituția a intrat în posesia sau administrarea unor noi spații lucru care ne-a permis valorificarea în mai bune condiții a patrimoniului deținut, răspunzând într-o manieră

adecvată nevoilor și aspirațiilor publicului autohton și străin, care fără falsă modestie, trebuie să spună că, rămâne de cele mai multe ori impresionat de ceea ce găsește aici.

Fără îndoială însă, această activitate de dezvoltare a instituției trebuie să continue și de ce nu să se amplifice, astfel încât muzeul să-și atingă principalele sale funcții, cele de colectare-dezvoltare a patrimoniului de conservare-restaurare și nu în ultimul rând de valorificare pentru public.

Este un lucru bine cunoscut, despre muzee se vorbește și se scrie în numele unor interese pe cât de diferite pe atât de diverse. De peste două secole muzeologia și-a găsit un important loc în conștiința indivizilor și a organismelor social-politice, loc care este însă predispus la ample și continue preschimbări odată cu evoluția condițiilor economice a stadiului de cultură și civilizație. Fără îndoială muzeele și implicit și muzeul bărlădean vor reprezenta în mileniul III o uriașă forță culturală, nouă oamenilor din sistem revenindu-ne sarcina de a ne convinge semenii de importanța, de rolul pe care muzeele urmează să-l îndeplinească în timpul ce va veni.

Nimic însă din ceea ce-și propune muzeul, și fără îndoială din ceea ce va realiza nu va avea nici un sens, nu va avea nici o relevanță dacă cu noi și alături de noi nu va fi publicul, în primul rând publicul bărlădean, el reprezentând una din rațiunile de a exista a instituției noastre. Fără public muzeul s-ar transforma într-un depozit rece, destinat unui număr redus de specialiști, a căror muncă ar rămâne necunoscută sau poate irelevantă pentru mare parte din societate. Pentru a

preîntâmpina o asemenea situație, nouă ne revine sarcina de a găsi noi forme de atragere a publicului spre muzeu, de a aduce muzeul, cu tot ceea ce deține el, în centrul atenției. Muzeul va trebui însă să urmărească un public diferențiat ca nivel cultural și să se pleieze apoi la gama largă a diferitelor niveluri de cultură, într-un cuvânt va trebui să cunoaștem mai bine publicul, pentru a înțelege ce îi aduce pe oameni la muzeu, și care sunt așteptările acestora. Muzeul bărlădean prin tot ceea ce va face pentru a trezi și menține interesul publicului nu va trebui să aibă în primul rând în centrul atenției sale cantitatea, adică un număr mare de acțiuni destinate publicului, deși și acest aspect este extrem de important, ci calitatea (exponatelor, a expunerii, a informației, ce decurge din aceasta, și nu în ultimul rând a serviciilor și comportamentului personalului de muzeu) care de altfel nu reprezintă altceva decât respectul de sine și cel față de public.

Audiența largă, impactul pozitiv al acțiunilor muzeului asupra publicului nu s-a construit și nu se va construi și menține ușor, iar lipsa respectului pentru actul cultural și implicit pentru public reprezintă calea sigură spre eșec.

Realitatea contemporană ne demonstrează în fiecare zi că abordarea simplistă și superficială a actului cultural destinat publicului trebuie abandonată, doar elaborarea unor programe complexe și coerente pot asigura atingerea dezideratului privind învățarea și educarea în și prin muzeu.

Publicul, pe bună dreptate, pretinde un înalt standard al informațiilor, bună

cuvință și respect, o atmosferă propice trăirii unor stări emoționale înalte, un spațiu și un tratament pe măsura cerințelor sale.

De asemenea calitatea de bună gazdă a muzeului nu trebuie să sufere adaptări sau degrevări după statutul politic sau social al celor care ne vizitează.

Una din categoriile socio-profesionale căreia trebuie să i se acorde o atenție sporită este fără îndoială elevul, muzeul fiind obligat să-și organizeze și să-și adapteze activitatea și în funcție de nevoile și aspirațiile acestei categorii. Publicul școlar de vârstă medie și mică rămâne încă statomnicul destinatar al mesajului muzeal, lui destinându-i-se diferite tipuri de impuls. Fără îndoială muzeul nu se poate substitui școlii, dar acesta va putea utiliza spațiile sale în scop didactic, iar formele în care muzeul poate veni în întâmpinarea nevoilor școlii sunt multiple și variate, cum ar fi: Vizita organizată la inițiativa școlii, Vizita organizată de responsabili de două instituții (profesor-muzeograf), Ora de curs, desfășurată în școală cu material didactic muzeal, Ora de curs desfășurată în muzeu sub conducerea profesorului, Lectorate, simpozioane etc. Prin intermediul activităților enumerate precum și a altor activități muzeul poate întregi actul de învățământ realizat de către școală întrucât orice proces de învățare care pleacă de la obiecte este infinit mai persuasiv decât teoria pură.

Este adevărat însă că noi încercăm și în parte chiar reușim, să ne adaptăm din mers noilor realități, evoluăm însă nu atât de rapid pe cât am dori pentru a răspunde cât mai bine noilor transformări economico-sociale și fără îndoială culturale la care societatea este supusă în acest moment. Schimbările de multe ori șochează, uneori fiindu-ne greu atât nouă cât și publicului să ne acomodăm cu noile idei și practici. Muzeul și specialiștii săi fac și vor face eforturi constante pentru a ține pasul

cu marile transformări generate de evenimentele din iarna anului 1989.

Astfel tot mai mult întâlnim în vorbirea curentă termenul de muzeotehnologie, care își propune să sublinieze noua tehnologie care a intrat și se folosește tot mai mult de către muzeu. Devenim cu fiecare zi ce trece tot mai dependenți de aparate și mașini, de tehnologia de vârf pusă în slujba exercițiului muzeal. Banda sonoră, infochioscul, calculatorul, au devenit mijloace aproape comune, atât de necesare adevărați discursului muzeal.

Dar deasupra oricărei activități cu caracter muzeal, cuprinse în cele trei funcții majore care definesc existența oricărui muzeu precum și a muzeului ca parte a unui întreg (sistem sau rețea de muzee) stau elementele de productivitate, eficacitate și eficiență, succesul sau eșecul muzeului contemporan precum și a celui din anii care vor veni se cuantifică după numărul de vizitatori, aceștia fiind singurii care pot oferi date reale asupra nevoii de a funcționa a muzeelor. În acest context muzeul nostru în anii ce vor veni își va concentra eforturile spre a se transforma într-o instituție utilă și necesară comunității în mijlocul căreia își desfășoară activitatea, dar în același timp va încerca să reprezinte un punct de atracție și interes pentru vizitatorii străini.

Doresc să închei scurtul meu excurs în devenirea muzeului cu apelul inițiatorilor înființării muzeului, apel care și astăzi cu unele mici adaptări este la fel de valabil, ca în urmă cu 90 de ani: „pentru a continua dezvoltarea acestui muzeu, pe lângă că vom face un apel către conaștenii și condeștenii noștri, vom solicita sprijinul necesar de la onor Consiliul județean, onor Primăria orașului Bârlad, de la onor Prefectura... precum și de pe unde se va găsi de cuvință”.

